

Rolnummers 3194 en 3195
Arrest nr. 11/2009 van 21 januari 2009

A R R E S T

In zake : de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 april 2004 houdende wijziging van het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, ingesteld door de Franse Gemeenschapsregering en door de Waalse Regering.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en M. Bossuyt, en de rechters P. Martens, R. Henneuse, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels en T. Merckx-Van Goey, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de beroepen en rechtspleging

a. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 december 2004 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 10 december 2004, heeft de Franse Gemeenschapsregering beroep tot vernietiging ingesteld van paragraaf 2ter van artikel 4 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, zoals ingevoegd bij het decreet van 30 april 2004 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 juni 2004).

b. Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 december 2004 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 10 december 2004, heeft de Waalse Regering beroep tot vernietiging ingesteld van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 april 2004 houdende wijziging van het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, tenminste tot gedeeltelijke vernietiging van artikel 4 van dat decreet van 30 maart 1999, zoals gewijzigd bij het decreet van 30 april 2004 (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 juni 2004).

Die zaken, ingeschreven onder de nummers 3194 en 3195 van de rol van het Hof, werden samengevoegd.

De Waalse Regering, in de zaak nr. 3194, en de Vlaamse Regering hebben memories ingediend, de verzoekende partijen hebben memories van antwoord ingediend en de Vlaamse Regering heeft ook een memorie van wederantwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 12 oktober 2005 :

- zijn verschenen :

. Mr. P.-P. Van Gehuchten *loco* Mr. J. Sambon, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;

. Mr. G. Uyttendaele *loco* Mr. M. Uyttendaele, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Waalse Regering;

. Mr. B. Staelens, advocaat bij de balie te Brugge, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en M. Bossuyt verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

Bij tussenarrest nr. 16/2006 van 25 januari 2006, heeft het Hof de heropening van de debatten bevolen en de partijen verzocht, tegen 24 februari 2006, een aanvullende memorie, die zich beperkt tot de in punt 3 (van dat arrest) vermelde kwestie, in te dienen en binnen dezelfde termijn een afschrift ervan uit te wisselen.

De verzoekende partijen en de Vlaamse Regering hebben aanvullende memories ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 1 maart 2006 :

- zijn verschenen :

. Mr. P.-P. Van Gehuchten *loco* Mr. J. Sambon, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;

. Mr. G. Uyttendaele *loco* Mr. M. Uyttendaele, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Waalse Regering;

. Mr. B. Staelens, advocaat bij de balie te Brugge, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en M. Bossuyt verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

Bij tussenarrest nr. 51/2006 van 19 april 2006, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 15 mei 2006, heeft het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen :

« 1. Is een stelsel van zorgverzekering dat (a) wordt ingesteld door een autonome gemeenschap van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap, (b) dat geldt voor de personen die hun woonplaats hebben in het deel van het grondgebied van die federale Staat waarbinnen die autonome gemeenschap bevoegd is, (c) dat recht geeft op de tenlasteneming door een zodanig stelsel van de kosten voor niet-medische hulp- en dienstverlening aan bij dat stelsel aangesloten personen met een langdurig ernstig verminderd zelfzorgvermogen, in de vorm van een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten ervan en (d) dat wordt gefinancierd door, enerzijds, jaarlijkse bijdragen van de aangeslotenen en, anderzijds, door een dotatie ten laste van de uitgavenbegroting van de betrokken autonome gemeenschap, een stelsel dat onder de materiële werkingssfeer valt van de verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, zoals omschreven in artikel 4 van die verordening ?

2. Voor zover de eerste prejudiciële vraag bevestigend zou worden beantwoord : dient voormelde verordening, inzonderheid de artikelen 2, 3 en 13, en, voor zover van toepassing, de artikelen 18, 19, 20, 25 en 28 ervan, aldus te worden geïnterpreteerd dat die bepalingen eraan in de weg staan dat een autonome gemeenschap van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap, bepalingen aanneemt die, in de uitoefening van haar bevoegdheden, de toelating tot de verzekerbaarheid en het voordeel van een socialezekerheidsregeling in de zin van die verordening beperken tot de personen die hun woonplaats hebben in het gebied waarbinnen die autonome gemeenschap bevoegd is en, wanneer het E.U.-burgers betreft, tot de personen die tewerkgesteld zijn in dat gebied en hun woonplaats hebben in een andere lidstaat, met uitsluiting van de personen, ongeacht hun nationaliteit, die hun woonplaats hebben in een deel van het grondgebied van de federale Staat waarbinnen een andere autonome gemeenschap bevoegd is ?

3. Dienen de artikelen 18, 39 en 43 van het E.G.-Verdrag aldus te worden geïnterpreteerd dat zij eraan in de weg staan dat een autonome gemeenschap van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap, bepalingen aanneemt die, in de uitoefening van haar bevoegdheden, de toelating tot de verzekeraarbaarheid en het voordeel van een socialezekerheidsregeling in de zin van voormelde verordening beperken tot de personen die hun woonplaats hebben in het gebied waarbinnen die autonome gemeenschap bevoegd is en, wanneer het E.U.-burgers betreft, tot de personen die tewerkgesteld zijn in dat gebied en hun woonplaats hebben in een andere lidstaat, met uitsluiting van de personen, ongeacht hun nationaliteit, die hun woonplaats hebben in een deel van het grondgebied van de federale Staat waarbinnen een andere autonome gemeenschap bevoegd is ?

4. Dienen de artikelen 18, 39 en 43 van het E.G.-Verdrag aldus te worden geïnterpreteerd dat zij zich ertegen verzetten dat het toepassingsgebied van een zodanig stelsel wordt beperkt tot de personen die hun woonplaats hebben in de door dat stelsel beoogde deelgebieden van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap ? ».

Bij arrest van 1 april 2008 heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen op de vragen geantwoord.

Bij beschikking van 24 april 2008 heeft het Hof de dag van de terechtzitting bepaald op 28 mei 2008, na de partijen te hebben uitgenodigd, in een uiterlijk op 21 mei 2008 in te dienen aanvullende memorie, waarvan ze een kopie laten toekomen aan de andere partijen binnen dezelfde termijn, hun eventuele opmerkingen te formuleren naar aanleiding van het voormelde arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

De verzoekende partijen en de Vlaamse Regering hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 28 mei 2008 :

- zijn verschenen :

. Mr. P.-P. Van Gehuchten *loco* Mr. J. Sambon, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;

. Mr. J. Sautois, tevens *loco* Mr. M. Uyttendaele, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Waalse Regering.

. Mr. B. Staelens, advocaat bij de balie te Brugge, voor de Vlaamse Regering;

- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en T. Merckx-Van Goey verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. In rechte

- A -

Ten aanzien van de middelen die zijn afgeleid uit de schending van het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, die door de partijen worden aangevoerd ter ondersteuning van hun verzoekschrift

A.1.1. In de zaak nr. 3194 leidt de Franse Gemeenschapsregering een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 18, 39 en 43 van het EG-Verdrag, alsmede met de artikelen 2, 3, 13, 18, 19, 20, 25 en 28 van de verordening (EEG) nr. 1408/71 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen.

In een eerste onderdeel van het middel wordt aangevoerd dat, door de toepassing van de decretale regeling afhankelijk te maken van de voorwaarde dat de personen niet in België wonen, artikel 4, § 2*ter*, van het decreet van 30 maart 1999, ingevoegd bij artikel 2 van het bestreden decreet, afbreuk doet aan de gelijkheid onder de Belgische burgers in het licht van het beginsel van vrij verkeer, het recht op arbeid en het recht op sociale zekerheid. De Franse Gemeenschapsregering merkt immers op dat, wanneer het criterium van de *lex loci laboris* de verzekeraar gebiedt omdat de arbeidsrelatie wordt aangeknoopt op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, het criterium van woonplaats opnieuw wordt ingevoerd teneinde diegenen van de verzekeraar gebiedt uit te sluiten wier woonplaats gelegen is op het grondgebied van het Waalse Gewest.

Volgens de verzoekende partij valt de aangelegenheid van het decreet binnen de werkingssfeer van de verordening nr. 1408/71. Zij verwijst naar de arresten Lancry van 9 augustus 1994 en Elsen van 23 september 2000, die door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen werden gewezen, om aan te tonen dat dit Hof aan het begrip « interne situatie » een steeds striktere Europese betekenis geeft : zo zal een situatie die een element van vreemdelingschap inhoudt, de toepassing van het gemeenschapsrecht verantwoordend vanaf het ogenblik dat de maatregel tenminste gedeeltelijk kan worden toegepast op externe situaties.

Dat zou het geval zijn voor het bestreden decreet. De arbeidsrelatie en de woonplaats zouden immers zo kunnen worden opgevat dat ze kunnen worden gekenmerkt door een element van vreemdelingschap, met evenwel verschillende gevolgen naar gelang van de factor waarop het betrekking heeft. De Franse Gemeenschapsregering wijst in dat verband erop dat, wanneer het wordt gekenmerkt door een element van vreemdelingschap, het criterium van de *lex loci laboris* volstaat om de betrokkene uit te sluiten van het voordeel van verzekeraar, krachtens artikel 2*bis* van het decreet, terwijl het niet volstaat om de regeling toe te passen volgens artikel 2*ter* van datzelfde decreet.

Het voorbeeld dat wordt gegeven is dat van een Belgische of Franse werknemer die in Vlaanderen werkt en die aanspraak kan maken op de verzekeraar zolang hij in Frankrijk, in Vlaanderen of in Brussel verblijft, maar dat voordeel verliest wanneer hij verhuist naar het Waalse Gewest, terwijl op het vlak van de arbeidsrelatie de situatie gelijk blijft.

A.1.2.1. In haar memorie herinnert de Vlaamse Regering in de eerste plaats eraan dat de doelstelling van het decreet van 30 april 2004 beperkt was in die zin dat het hoogstens erom ging te reageren op de kritiek van de Europese Commissie op de vroegere regeling.

Wat het decreet van 30 maart 1999 betreft, verwijst zij naar het arrest van het Hof nr. 33/2001, waaruit blijkt dat de aangelegenheid van het decreet tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoort, als persoonsgebonden aangelegenheid, met toepassing van artikel 5, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen. De verleende bijstand valt niet onder het bestaansminimum, noch onder de regels met betrekking tot de financiering van de hulp aan minderjarigen.

Er wordt aangevoerd dat bijstand als persoonsgebonden aangelegenheid niet wordt erkend op Europees niveau. Die maatregelen worden dus beschouwd als socialezekerheidsmaatregelen, waardoor zij binnen het materiële toepassingsgebied van de verordening nr. 1408/71 vallen.

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft de aandacht van de Vlaamse Regering gevestigd op de noodzaak erin te voorzien dat de personen die werken in een andere lidstaat van de Europese Unie of in een andere Staat van de Europese Economische Ruimte, niet binnen het toepassingsgebied van het decreet vallen, ook al hebben zij hun woonplaats in het Nederlandse taalgebied, en dat de personen die in een andere Staat wonen maar die in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad werken, wel binnen het toepassingsgebied van het decreet vallen.

De afdeling wetgeving van de Raad van State heeft eveneens vragen gesteld over de gelijkheid van behandeling van de Belgen, enerzijds, en van de onderdanen van de andere lidstaten van de Europese Unie, anderzijds. Zij heeft in dat verband aangegeven dat de bevoorrechte behandeling van de internationale migranten voor de decreetgever een verplichting vormde die voortvloeit uit het Europees gemeenschapsrecht.

Met het bestreden decreet zou de decreetgever zich hebben willen conformeren aan het advies van de Raad van State.

Verder wordt nog aangevoerd dat de verzoekende partijen in geen enkel opzicht het onderscheid aannemen tussen de interne rechtsorde en de Europese rechtsorde, wat de persoonsgebonden aangelegenheden betreft.

A.1.2.2. Wat meer in het bijzonder het eerste onderdeel van het eerste middel van de Franse Gemeenschapsregering betreft, beklemtoont de Vlaamse Regering dat de verordening nr. 1408/71 ertoe strekt de interne wetgevingen te coördineren, en niet te harmoniseren.

Zo is diegene die volgens de voormelde verordening onderworpen is aan het Belgische socialezekerheidsstelsel, eveneens onderworpen aan de bijstandsregeling die door de gemeenschappen als persoonsgebonden aangelegenheid is ingevoerd. Iedere persoon die in België is tewerkgesteld, is echter aan de Belgische regelgeving onderworpen, waarbij die regelgeving kan verschillen naargelang hij is tewerkgesteld in het Nederlandse taalgebied of in een ander taalgebied.

De Vlaamse Regering betwist verder nog dat de bekritiseerde wetgeving afbreuk zou doen aan het vrije verkeer van personen. Het verschil in behandeling dat zich kan voordoen binnen de interne rechtsorde, vloeit voort uit het systeem waarvoor de Grondwetgever en de bijzondere wetgever hebben gekozen. Niets verhindert de personen die in het Franse taalgebied wonen en die tewerkgesteld zijn in het Nederlandse taalgebied, een beroep te doen op het systeem van bijstand van de Franse Gemeenschap. Dat kan daarentegen onmogelijk het geval zijn voor een persoon die zijn woonplaats heeft buiten het Belgische grondgebied. Zulk een onderscheid vloeit precies voort uit de Belgische rechtsorde zelf.

A.1.3. Volgens de Franse Gemeenschapsregering, zou de Vlaamse Regering uit het oog verliezen dat het de bedoeling is, wat de Belgische onderdanen betreft, dat de Belgische en de Europese rechtsorde voor dezelfde personen gelden. Aangezien het ingevoerde systeem gevallen van extra- en intranationaal verkeer beoogt, heeft het een rechtstreekse weerslag op het vrije verkeer van personen door de *lex loci laboris* en de verblijfplaats als criterium van inclusie vast te leggen.

De zekerheid het voordeel te verliezen van verzekeraarbaarheid dat de werknemer wordt gewaarborgd door de *lex loci laboris*, om reden dat hij gebruik maakt van zijn recht op vrij verkeer om zijn verblijfplaats te kiezen waar hij die wil, zou aanleiding geven tot discriminatie die verboden is door de in het middel beoogde bepalingen.

A.1.4. In haar memorie van wederantwoord beklemtoont de Vlaamse Regering nogmaals dat diegene die niet in het Nederlandse taalgebied, noch in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad woont, kan terugvallen op de regeling van de Franse Gemeenschap indien deze het nodig zou achten om op te treden.

Bovendien, in tegenstelling tot hetgeen de Franse Gemeenschapsregering beweert, doet het bestreden decreet geen afbreuk aan het vrije intranationale en supranationale verkeer. Het mogelijke verschil in behandeling is louter het gevolg van de naleving van de bevoegdheidsverdelende regels. De vrijheid van verkeer impliceert overigens dat niet-Belgen die in België komen wonen, aan dezelfde intranationale regels inzake persoonsgebonden aangelegenheden worden onderworpen als de Belgen zelf.

A.2.1. In een tweede onderdeel van het eerste middel van haar verzoekschrift, voert de Franse Gemeenschapsregering aan dat, zelfs indien zou moeten worden aangenomen (*quod non*) dat een omgekeerde discriminatie aanvaardbaar is op het gebied van de socialezekerheidsregelingen bedoeld in de verordening nr. 1408/71, dat niet het geval zou zijn wanneer de betrokken werknemers daadwerkelijk gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer. Er wordt verwezen naar het arrest Maris dat op 6 december 1977 door het Hof van Justitie werd uitgesproken, en naar de conclusies van advocaat-generaal Van Gerven, die op 22 oktober 1992 in de zaak Poirrez werden uiteengezet.

De verzoekende partij wijst erop dat een nationale onderdaan die in het Nederlandse taalgebied werkt en die, na gebruik te hebben gemaakt van zijn recht van vrij verkeer, een andere lidstaat - waar hij verbleef - verlaat om zich opnieuw in België, en meer bepaald in het Waalse Gewest, te domiciliëren, het voordeel van het stelsel van de zorgverzekering zou verliezen. Het decreet zou op die manier aanleiding geven tot discriminatie tussen de buitenlandse ingezetenen en bepaalde nationale ingezetenen.

A.2.2. Wat het tweede onderdeel van het eerste middel betreft, onderstreept de Vlaamse Regering dat de coördinatie op Europees niveau de gemeenschappen niet verhindert hun bevoegdheden uit te oefenen.

In dat verband kan diegene die in België woont, het voordeel genieten van de bijstandsregeling die door de ene of de andere gemeenschap werd ingevoerd, waarbij het criterium van de woonplaats bepalend is. Voor diegene die niet in België woont, daarentegen, zal de regeling verschillen naargelang hij in het ene of het andere taalgebied werkt.

A.2.3. In zijn memorie van antwoord merkt de Franse Gemeenschapsregering op dat, met betrekking tot de omgekeerde discriminaties, dit wil zeggen de behandelingen waarmee een lidstaat zijn eigen onderdanen benadeelt wanneer zij door hun handelwijze - zoals het uitoefenen van een beroep in een andere lidstaat - zijn terechtgekomen in een van de situaties die door het gemeenschapsrecht worden geregeld, zij zich op de regels van het Verdrag met betrekking tot het vrije verkeer van personen kunnen beroepen tegen hun lidstaat van oorsprong. Zij bevinden zich immers in een situatie die kan worden gelijkgesteld met die van eender welke andere rechtsonderhorige die de door het Verdrag gewaarborgde rechten en vrijheden geniet.

A.2.4. De Vlaamse Regering repliceert dat het onjuist is te beweren dat iedere onderdaan van een lidstaat dezelfde voordelen inzake bijstand aan personen moet genieten. Het staat de Franse Gemeenschap steeds vrij om, binnen de grondwettelijk vastgestelde grenzen, in een regeling te voorzien wat de persoonsgebonden aangelegenheden betreft. Zij kan daarentegen onmogelijk de Vlaamse Gemeenschap verhinderen haar eigen regelgeving aan te nemen om reden dat die, op intern vlak, uitsluitend van toepassing is binnen de bevoegdheidsfeer van de Vlaamse Gemeenschap.

A.3.1.1. De Franse Gemeenschapsregering leidt een tweede middel af uit de schending van de artikelen 1, eerste lid, en 191 van de Grondwet, de artikelen 1, § 2, en 5 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en het beginsel van vrij verkeer van personen, zoals het met name is vastgelegd in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de voormelde bijzondere wet.

In een eerste onderdeel van het middel wordt aangevoerd dat, onder de personen die een activiteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en die het voordeel van een Belgisch socialezekerheidsstelsel genieten, alleen diegenen die niet in het Nederlandse taalgebied, noch in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, noch buiten het Rijk wonen, uitgesloten zijn van de decretale regeling. Daaruit zouden twee types van discriminatie voortvloeien: enerzijds, onder personen die een activiteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, wegens hun woonplaats, en, anderzijds, ten aanzien van bepaalde nationale ingezetenen, in vergelijking met buitenlandse ingezetenen, doordat de eerstgenoemden het voordeel van de decretale regeling niet kunnen genieten wanneer zij in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad werken maar op het grondgebied van het Rijk wonen, buiten die twee taalgebieden.

A.3.1.2. In een tweede onderdeel van het middel wordt aangevoerd dat het beginsel dat is uitgedrukt in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, niet uitsluitend van toepassing is op de gewesten wat de economische aangelegenheden betreft, maar eveneens geldt voor elke andere vorm van gefederaliseerd beleid, zelfs op het niveau van de gemeenschappen. De voorwaarde met betrekking tot de woonplaats, die verplicht is voor de toepassing van het stelsel van de zorgverzekering op de werknemers die hun

activiteit uitoefenen op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, vormt echter een belemmering voor het vrije verkeer van personen en voor het vrije verkeer van werknemers.

A.3.2. Wat het tweede middel betreft, voert de Vlaamse Regering aan dat de regels inzake bevoegdheidsverdeling tussen de federale Staat en de gemeenschappen niet kunnen worden geschonden door het feit dat de territoriale bevoegdheid van de twee gemeenschappen wordt afgebakend met behulp van een duidelijk territoriaal criterium : dat criterium zou bovendien redelijk blijven, ook al gaat het Europees gemeenschapsrecht ervan uit dat het systeem onder de sociale zekerheid valt.

Elkeen die in België woont, in het ene of het andere taalgebied, of er een beroepsactiviteit uitoefent, zou zich ervan bewust moeten zijn dat hij het Belgische systeem in zijn geheel zal moeten aanvaarden, naar gelang van de keuzes die hij maakt. De Vlaamse Regering ziet dan ook niet het nut van een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie.

Wat de vermeende schending betreft van artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, verwijst de Vlaamse Regering naar het antwoord dat zij heeft gegeven met betrekking tot het eerste middel.

A.3.3. In haar memorie van antwoord geeft de Franse Gemeenschapsregering aan dat een eenvoudige verwijzing naar de noodzaak om discriminatie van de migrerende werknemers te verbieden, niet pertinent kan zijn om te verantwoorden dat aan de buitenlandse ingezetenen een preferentiële regeling zou worden toegekend, ten opzichte van bepaalde Belgische ingezetenen. Het gemeenschapsrecht zou immers geen aanleiding mogen geven tot discriminatie.

De verzoekende partij verwijst naar conclusies die op 6 mei 2004 door advocaat-generaal Poireres Maduro werden genomen in verband met het probleem van de interactie tussen het interne recht en het gemeenschapsrecht, conclusies volgens welke de discriminatie die zou voortvloeien uit de gedeeltelijke toepassing van het gemeenschapsrecht op de in het geding zijnde nationale regelgeving, een « residuaire » situatie zou vormen uit het oogpunt van het gemeenschapsrecht, zelfs indien zij, wat de voornaamste elementen ervan betreft, tot het interne recht behoort.

A.3.4. De Franse Gemeenschapsregering voegt eraan toe, wat het tweede onderdeel van het middel betreft, dat de Europese Commissie de bij het decreet van 30 maart 1999 ingevoerde juridische regeling strijdig heeft geacht met het beginsel van vrij verkeer van werknemers, in het kader van het gemeenschapsrecht. Volgens haar vormt de voorwaarde van woonplaats, die is opgelegd voor de toepassing van het zorgverzekeringsstelsel op de werknemers die hun activiteit uitoefenen op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied of van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, een belemmering voor het vrije verkeer van personen en voor het vrije verkeer van werknemers.

A.3.5. In haar memorie van wederantwoord doet de Vlaamse Regering gelden dat de bevoegdheidsverdelende regels vervat in de artikelen 1, § 2, 5 en 6, § 1, IV, derde lid, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, niet opzij kunnen worden geschoven met het voorwendsel dat een Europese coördinatie noodzakelijk is. Het mogelijke verschil in behandeling is het gevolg van de uitoefening, door de gemeenschappen, van de bevoegdheden die hun zijn toegewezen.

A.4.1. De Waalse Regering leidt een derde middel af uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat de decreetgever een verschil in behandeling zou invoeren tussen, enerzijds, de personen die buiten het territoriale bevoegdheidsgebied van de Vlaamse Gemeenschap wonen en die op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie wonen, met uitzondering van België, en, anderzijds, de personen die buiten dat bevoegdheidsgebied wonen maar die gedomicilieerd zijn in België, en meer in het bijzonder in het Franse of Duitse taalgebied.

A.4.2. De Vlaamse Regering verwijst naar hetgeen zij de Franse Gemeenschapsregering heeft geantwoord, en beklemtoont de coördinerende rol van de verordening nr. 1408/71. Ook al impliceerde de verordening de goedkeuring van een regelgeving voor personen die hun woonplaats buiten België hebben, toch zou een dergelijke regelgeving niet kunnen worden aangenomen voor diegenen die in het Franse taalgebied wonen. Ook al kan het feit aan de ene of de andere regelgeving te zijn onderworpen, leiden tot een verschillende behandeling, toch is deze daarom nog niet discriminerend.

Ten aanzien van de prejudiciële vragen die aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen werden gesteld

A.5.1. Het Hof heeft, bij zijn arrest nr. 51/2006 van 19 april 2006, vastgesteld dat de verschillende door de partijen aangevoerde middelen die zijn afgeleid uit de schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, verschillende Europeesrechtelijke vragen deden rijzen.

Er werden vier prejudiciële vragen gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, op grond van artikel 234, eerste alinea, onder b), van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

A.5.2. Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft, bij een arrest dat op 1 april 2008 in de zaak C-212/06 werd gewezen, geantwoord op de door het Hof gestelde prejudiciële vragen.

Aanvullende memories die door de partijen werden ingediend naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

Aanvullende memorie van de Waalse Regering

A.6.1. De Waalse Regering herinnert in de eerste plaats aan de elementen van het geding en aan het arrest nr. 51/2006 van 19 april 2006.

A.6.2. De Waalse Regering voert aan dat het specifieke woonplaatscriterium dat door de Vlaamse Gemeenschap is opgelegd om het voordeel van de zorgverzekering open te stellen - hoewel het werd aangenomen krachtens de bevoegdheden die haar op intern vlak zijn toegewezen -, op onevenredige wijze het vrije verkeer van werknemers belemmert en ingaat tegen het doel dat wordt beoogd in artikel 14 van het EG-Verdrag, waarbij het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal is vastgelegd.

Het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen zou die analyse hebben bevestigd in zijn arrest van 1 april 2008.

Uit dat arrest zou volgen dat het bestreden decreet niet kan worden gehandhaafd omdat het een bepaling zou bevatten die strijdig wordt geacht met het EG-Verdrag.

A.6.3. De Waalse Regering beweert dat het bestreden decreet moet worden vernietigd, niet alleen doordat het de personen die worden beoogd in het beschikkende gedeelte van het arrest van het Hof van Justitie van 1 april 2008, uitsluit van het stelsel van de Vlaamse zorgverzekering, maar eveneens doordat het Belgische onderdanen die een beroepsactiviteit uitoefenen op het grondgebied van het Nederlandse taalgebied of op dat van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, maar die in het Franse of Duitse taalgebied wonen en nooit gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap, uitsluit van zijn toepassingsgebied.

De Waalse Regering erkent dat het arrest van het Hof van Justitie geen enkele beoordeling bevat van de zuiver interne gevolgen van de norm die aan dat Hof werd voorgelegd. Zij is niettemin van mening dat daaruit niet kan worden afgeleid dat de situatie waarin de Belgische onderdanen die geen gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer, de enige categorie van personen zijn tegenover wie de voorwaarden van het recht op de Vlaamse zorgverzekering ongestraft een discriminatie kunnen teweegbrengen, grondwettig is.

Aanvullende memorie van de Franse Gemeenschap

A.7.1. De Franse Gemeenschap herinnert aan de twee middelen van haar verzoekschrift.

A.7.2. Zij analyseert vervolgens elk van de vragen die door het Hof aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen werden gesteld, alsook de antwoorden van het Hof van Justitie in diens arrest van 1 april 2008.

Wat de eerste vraag betreft, geeft de Franse Gemeenschap aan dat uit het arrest van het Hof van Justitie ondubbelzinnig volgt dat de bestreden bepalingen binnen het toepassingsgebied vallen van de verordening

(EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen.

De Franse Gemeenschapsregering neemt de antwoorden over van het Hof van Justitie op de tweede, derde en vierde vraag die door het Hof werden gesteld, en leidt eruit af dat men niet anders kan dan besluiten dat het tweede onderdeel van het eerste middel van het verzoekschrift gegrond is.

A.7.3. Ten slotte wordt het onderwerp van de zuiver interne situaties uitgebreid toegelicht. Volgens de Franse Gemeenschapsregering blijkt uit de bedoelingen van de bijzondere wetgever en uit de rechtspraak van het Hof dat artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 een beginsel uitdrukt dat niet uitsluitend van toepassing zou zijn op de gewesten wat de economische aangelegenheden betreft, maar dat eveneens zou gelden « voor elke andere vorm van gefederaliseerd beleid, zowel op het niveau van de gewesten als op dat van de gemeenschappen ». Die bepaling zou gelden als de uiting van de wil van de bijzondere wetgever om een eenvormige basisregeling van de organisatie van de economie in een geïntegreerde markt te handhaven, en zou bijgevolg de gemeenschappen en de gewesten verbieden eenzijdige maatregelen aan te nemen die het vrije verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen belemmeren.

De Franse Gemeenschapsregering benadrukt de pertinentie van punt 40 van het arrest van het Hof van Justitie en geeft aan dat de normatieve inhoud van artikel 6, § 1, VI, derde lid, moet worden geïnterpreteerd door gebruik te maken van de interpretatie die eigen is aan het gemeenschapsrecht. Zij citeert de arresten van het Hof nr. 34/97 van 12 juni 1997 en nr. 107/2005 van 22 juni 2005, en leidt eruit af dat « de bepalingen van de bijzondere wet moeten worden geïnterpreteerd in de zin van de in het gemeenschapsrecht vastgelegde waarborgen, ten einde die waarborgen te verankeren in termen van solidariteit ten gunste van de Belgische burgers ».

De Franse Gemeenschapsregering citeert verder nog het advies van de Raad van State L. 36.116/3 van 9 december 2003, over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering « betreffende het Vlaamse inburgeringsbeleid », dat het standpunt zou bevestigen volgens hetwelk de door het gemeenschapsrecht vastgelegde waarborgen *a fortiori* zouden gelden in het interne recht. Zij besluit dat niets zou toelaten ervan uit te gaan dat de bijzondere wetgever met de staatsvorming een omgekeerde discriminatie heeft willen doorvoeren, waarbij de eigen onderdanen minder goed worden behandeld dan in het intracommunautaire handelsverkeer.

Aanvullende memorie van de Vlaamse Regering

A.8.1. De Vlaamse Regering voert aan dat de regels voor de verdeling van de territoriale bevoegdheden verhinderen dat de regelgeving inzake zorgverzekering van toepassing is op de personen die in het Waalse Gewest wonen of op de personen die in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wonen wanneer die laatsten niet vrijwillig erbij zijn aangesloten. De minder gunstige situatie die voor hen daaruit voortvloeit, kan *ipso facto* niet voortkomen uit de regel zelf, maar is te wijten aan het ontbreken van een equivalente regel, aangenomen door de Franse Gemeenschap, die als enige daartoe territoriaal bevoegd is.

Men moet dus besluiten, als gevolg van het arrest van het Hof van Justitie, dat het in het geding zijnde decreet van de Vlaamse Gemeenschap het grondwettelijk beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie niet schendt vermits de Vlaamse decreetgever de territoriale bevoegdheidscriteria in acht heeft genomen.

A.8.2. In ondergeschikte orde is de Vlaamse Regering van mening dat het Hof in zijn tussenarrest heeft erkend dat de inachtneming van de Europese regelgeving impliceert dat de territoriale toepassingscriteria van het decreet bestaanbaar zijn met de artikelen 128, § 2, en 130, § 2, van de Grondwet.

Uit het arrest van het Hof van Justitie zou volgen dat de artikelen 39 en 43 van het EG-Verdrag zouden beletten dat een specifieke categorie van burgers, *in casu* die van de andere lidstaten en de Belgen die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen, nog binnen het toepassingsgebied van het decreet betreffende de zorgverzekering kunnen vallen vanaf het ogenblik dat zij zich in het Franse taalgebied vestigen.

Indien het Hof zou aannemen dat de decreetgever bevoegd is om een regelgeving aan te nemen die geldt voor de zopas beschreven categorie van personen, zou artikel 4, § 2ter, van het decreet moeten worden gewijzigd om ze erin op te nemen.

De territoriale bevoegdheidscriteria zouden in dat geval op extensieve wijze moeten worden geïnterpreteerd, om zich te conformeren aan de Europese regels inzake vrij verkeer van personen.

A.8.3. De Vlaamse Regering erkent dat diegene die geen gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer van personen en die buiten het Nederlandse taalgebied woont, niet op dezelfde wijze wordt behandeld als diegene die wel gebruik heeft gemaakt van zijn recht van vrij verkeer en die buiten dat grondgebied woont. Toch zou er geen sprake zijn van schending van de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet omdat de uitzonderlijke uitbreiding van de territoriale bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap het gevolg zou zijn van de noodzaak om de rechten van migrerende werknemers, die voortvloeien uit het Europees gemeenschapsrecht, te waarborgen.

De Vlaamse Regering onderstreept dat de decreetgever alleen een gelijke behandeling zou kunnen waarborgen voor de personen die tot haar territoriale rechtsgebied behoren. Een per definitie extensieve interpretatie van de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, wegens de verplichtingen van de Europese regelgeving, zou niet kunnen impliceren dat de decreetgever zijn bevoegdheid uitoefent ten aanzien van alle onderdanen van de Belgische Staat, zonder dat men territoriale bevoegdheidscriteria in aanmerking neemt.

A.8.4. Het zou de Franse Gemeenschap toekomen om, in het kader van haar eigen territoriale bevoegdheden, in een zorgverzekering te voorzien; zij zou echter niet kunnen beweren dat de Vlaamse zorgverzekering de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet schendt door het feit dat die zorgverzekering enkel van toepassing is in het territoriale rechtsgebied waarvoor alleen de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is.

Indien het Hof de territoriale bevoegdheidscriteria in die zin zou interpreteren dat zij de Vlaamse decreetgever toelaten om regels te bepalen voor de migrerende werknemers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap en die zich in het Franse taalgebied hebben gevestigd, zou de decreetgever voor die categorie in een specifieke regel moeten voorzien, op voorwaarde dat hem daartoe de territoriale bevoegdheid wordt verleend.

Wat een andere dan de hierboven beschreven categorie betreft, zou geen enkele schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie kunnen worden aangevoerd wegens de interne regels van territoriale bevoegdheidsverdeling.

A.8.5. De Vlaamse Regering analyseert ten slotte het antwoord van het Hof van Justitie op de vierde prejudiciële vraag. Zij geeft aan dat het voor zich spreekt dat de vroegere versie van het decreet, indien zij opnieuw zou worden toegepast, in strijd zou zijn met de artikelen 39 en 43 van het EG-Verdrag. Zij voegt eraan toe dat de gevolgen van de betwiste regel zouden kunnen worden gehandhaafd gedurende een termijn van zes maanden waarin de decreetgever zou kunnen voorzien in een uitbreiding van het toepassingsgebied van het decreet om rekening te houden met het antwoord van het Hof van Justitie op de aan dat Hof gestelde prejudiciële vragen.

- B -

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.1. Zoals het Hof aangaf in B.11 van zijn arrest nr. 51/2006 van 19 april 2006, blijkt uit de verzoekschriften tot vernietiging die werden ingediend door de Franse Gemeenschapsregering (zaak nr. 3194) en door de Waalse Regering (zaak nr. 3195) dat de middelen, doordat zij het bestaan van een discriminatie aanvoeren van een categorie van werknemers, zijn gericht tegen artikel 4, § 2ter, van het decreet van 30 maart 1999 houdende

de organisatie van de zorgverzekering, ingevoegd bij artikel 2 van het decreet van 30 april 2004, dat bepaalt :

« § 2ter. Elke persoon, die niet in België woont, en voor wie uit eigen recht, omwille van tewerkstelling in het Nederlandse taalgebied, op grond van de aanwijzingsregels van verordening (EEG) nr. 1408/71, het sociale-zekerheidsstelsel van België van toepassing is, moet aangesloten zijn bij een krachtens dit decreet erkende zorgkas. De bepalingen van dit decreet met betrekking tot de personen, bedoeld in § 1, zijn van overeenkomstige toepassing.

Elke persoon, die niet in België woont, en voor wie uit eigen recht, omwille van tewerkstelling in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, op grond van de aanwijzingsregels van verordening (EEG) nr. 1408/71, het sociale-zekerheidsstelsel van België van toepassing is, kan vrijwillig aansluiten bij een krachtens dit decreet erkende zorgkas. De bepalingen van dit decreet met betrekking tot de personen, bedoeld in § 2, zijn van overeenkomstige toepassing ».

Ten aanzien van de middelen

B.2.1. De Franse Gemeenschapsregering leidt een eerste middel af uit de schending van de artikelen 10, 11 en 23 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 18, 39 en 43 van het E.G.-Verdrag, alsook met de artikelen 2, 3, 13, 18, 19, 20, 25 en 28 van de verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, doordat paragraaf 2ter van artikel 4 van het decreet van 30 maart 1999, ingevoegd bij artikel 2 van het aangevochten decreet, de toepassing van de decretale regeling afhankelijk maakt van de voorwaarde dat die personen « niet in België wonen », en bijgevolg van die regeling personen uitsluit die « in België wonen » en die werkzaamheden uitoefenen in het Nederlandse taalgebied.

In een eerste onderdeel van het middel wordt aangevoerd dat het feit dat in het decreet de territoriale bevoegdheid wordt bepaald op basis van zowel de woonplaats als de plaats van uitoefening van een beroepsactiviteit, een belemmering zou vormen voor het vrije verkeer van personen, in het bijzonder van de werknemers op wie het tweede criterium van toepassing is, en een discriminatie zou teweegbrengen.

In een tweede onderdeel van het middel voert de Franse Gemeenschapsregering aan dat de bestreden bepalingen aanleiding zouden geven tot een omgekeerde discriminatie ten

aanzien van de nationale onderdanen die in het Nederlandse taalgebied werken en die, na gebruik te hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer, een vreemde lidstaat - waar zij verbleven - hebben verlaten om in België te gaan wonen, buiten het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, waardoor zij het voordeel van de zorgverzekering verliezen.

B.2.2. In het eerste onderdeel van haar tweede middel, dat wordt afgeleid uit onder meer de schending van de artikelen 10, 11, 23, derde lid, 1°, en 191 van de Grondwet, voert de Franse Gemeenschapsregering aan dat uit het bestreden artikel twee types van discriminatie voortvloeien : tussen de personen die een activiteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, enerzijds, doordat alleen diegenen die niet hun woonplaats hebben in het Nederlandse taalgebied, noch in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, noch buiten het Rijk, van de decretale regeling worden uitgesloten en, anderzijds, doordat een voorkeursregeling wordt toegekend aan de vreemdelingen die een activiteit uitoefenen « in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en die daardoor het voordeel genieten van de Belgische socialezekerheidsregeling », ten opzichte van « de personen die in het Rijk hun woonplaats hebben, buiten het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, terwijl ze ook in één van die twee gebieden werkzaam zijn ».

Ook het derde middel van de Waalse Regering is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

B.2.3. De verschillende uit de schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie afgeleide middelen bekritisieren in essentie de in de bestreden bepaling gebruikte bewoordingen « die niet in België woont », waaruit voortvloeit dat personen die hun woonplaats hebben in België, maar buiten het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, uitgesloten zijn van het voordeel van de zorgverzekering, zelfs wanneer zij in één van die taalgebieden een beroepsactiviteit uitoefenen.

B.2.4. Volgens de Franse Gemeenschapsregering zou die bepaling niet alleen onbestaanbaar zijn met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet op zich, maar eveneens met die artikelen, in samenhang gelezen met verschillende bepalingen van het Europese

gemeenschapsrecht die tot doel hebben het vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap te waarborgen.

B.3.1. De artikelen 2, 3, 13, 18, 19, 20, 25 en 28 van verordening (EEG) nr. 1408/71, die worden beoogd in het eerste middel van het verzoekschrift van de Franse Gemeenschapsregering, bepalen :

« Artikel 2 - Personele werkingssfeer

1. Deze verordening is van toepassing op werknemers op wie de wetgeving van een of meer Lid-Staten van toepassing is of geweest is, en die onderdanen van een der Lid-Staten, dan wel op het grondgebied van een der Lid-Staten wonende staatlozen of vluchtelingen zijn, alsmede op hun gezinsleden en op hun nagelaten betrekkingen.

2. Voorts is deze verordening van toepassing op nagelaten betrekkingen van werknemers op wie de wetgeving van één of meer Lid-Staten van toepassing is geweest, ongeacht de nationaliteit van deze werknemers, wanneer hun nagelaten betrekkingen onderdanen van een der Lid-Staten dan wel op het grondgebied van een der Lid-Staten wonende staatlozen of vluchtelingen zijn.

3. Deze verordening is van toepassing op personen in overheidsdienst en op personeel dat volgens de toepasselijke wetgeving met hen gelijkgesteld is, voor zover zij onderworpen zijn of geweest zijn aan de wettelijke regelingen van een Lid-Staat, waarop deze verordening van toepassing is.

Artikel 3 - Gelijkheid van behandeling

1. Personen die op het grondgebied van een der Lid-Staten wonen en op wie de bepalingen van deze verordening van toepassing zijn, hebben de rechten en verplichtingen voortvloeiende uit de wetgeving van elke Lid-Staat onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Staat, behoudens bijzondere bepalingen van deze verordening.

2. Het voorgaande lid is van toepassing op het recht om leden van de organen der sociale zekerheidsinstellingen te kiezen of deel te hebben in hun benoeming, doch doet geen afbreuk aan de bepalingen van de wetgeving van enige Lid-Staat betreffende de verkiesbaarheid en de wijze van benoeming van de betrokkenen in deze organen.

3. De rechten, voortvloeiende uit verdragen inzake sociale zekerheid welke krachtens artikel 7, lid 2, *sub c*), van toepassing blijven, alsmede uit verdragen, welke krachtens artikel 8, lid 1, worden gesloten, worden uitgebreid tot allen op wie deze verordening van toepassing is, tenzij in bijlage II anders wordt bepaald ».

« Artikel 13 - Algemene regels

1. De werknemer op wie deze verordening van toepassing is, is slechts aan de wetgeving van een enkele Lid-Staat onderworpen. De toe te passen wetgeving wordt overeenkomstig de bepalingen van deze titel vastgesteld.

2. Onder voorbehoud van het bepaalde in de artikelen 14 tot en met 17,

a) is op de werknemer die werkzaam is op het grondgebied van een Lid-Staat, de wetgeving van die Staat van toepassing zelfs indien hij op het grondgebied van een andere Lid-Staat woont of indien de zetel van de onderneming of het domicilie van de werkgever waarbij hij werkzaam is, zich bevindt op het grondgebied van een andere Lid-Staat;

b) is op de werknemer die werkzaam is aan boord van een schip dat onder de vlag van een Lid-Staat vaart, de wetgeving van die Staat van toepassing;

c) is op personen in overheidsdienst en met hen gelijkgestelden, de wetgeving van toepassing van de Lid-Staat waaronder de overheidsdienst waarbij zij werkzaam zijn, ressorteert;

d) behoudt de werknemer die wordt opgeroepen voor militaire dienst in een Lid-Staat, de hoedanigheid van werknemer en is op hem de wetgeving van die Staat van toepassing; indien toepassing van deze wetgeving afhankelijk is van het vervullen van tijdvakken van verzekering, vóór de opkomst in militaire dienst of na het verlaten van de militaire dienst, worden de tijdvakken van verzekering welke krachtens de wetgeving van een andere Lid-Staat vervuld zijn, voor zover nodig, in aanmerking genomen alsof het tijdvakken van verzekering betrof, vervuld krachtens de wetgeving van eerstbedoelde Staat ».

« Artikel 18 - Samentellen van verzekeringstijdvakken

1. Het bevoegde orgaan van een Lid-Staat waarvan de wettelijke regeling het verkrijgen, het behoud of het herstel van het recht op prestaties afhankelijk stelt van de vervulling van tijdvakken van verzekering, houdt, voor zover nodig, rekening met de krachtens de wettelijke regeling van elke andere Lid-Staat vervulde tijdvakken van verzekering, alsof deze tijdvakken krachtens de door dat orgaan toegepaste wettelijke regeling waren vervuld.

2. Lid 1 is van toepassing op seizoenarbeiders, zelfs indien het tijdvakken betreft welke zijn vervuld vóór een onderbreking van de verzekering, en deze onderbreking langer heeft geduurd dan in de wettelijke regeling van de bevoegde Staat is toegestaan, mits de betrokken werknemers evenwel ten hoogste vier maanden niet verzekerd zijn geweest.

[...]

Artikel 19 - Woonplaats op het grondgebied van een andere dan de bevoegde Lid-Staat - Algemene regels

1. De werknemer die op het grondgebied van een andere Lid-Staat dan de bevoegde Staat woont en aan de in de wettelijke regeling van de bevoegde Staat gestelde voorwaarden voor het recht op prestaties voldoet, heeft, eventueel met inachtneming van artikel 18, in de Staat op het grondgebied waarvan hij woont, recht op

a) verstrekkingen, welke voor rekening van het bevoegde orgaan door het orgaan van de woonplaats worden verleend, volgens de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling, alsof hij bij laatstbedoeld orgaan was aangesloten;

b) uitkeringen welke door het bevoegde orgaan worden verleend volgens de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling. Na overeenstemming tussen het bevoegde orgaan en het orgaan van de woonplaats kunnen deze uitkeringen evenwel door laatstbedoeld orgaan voor rekening van het eerstbedoelde worden verleend volgens de wettelijke regeling van de bevoegde Staat.

2. Lid 1, *sub a*), is van overeenkomstige toepassing op de gezinsleden die op het grondgebied van een andere dan de bevoegde Lid-Staat wonen, voor zover zij krachtens de wettelijke regeling van de Staat, op het grondgebied waarvan zij wonen, geen recht op verstrekkingen hebben ».

« Artikel 20 - Grensarbeiders en hun gezinsleden - Bijzondere regels

De grensarbeider kan de prestaties op het grondgebied van de bevoegde Staat eveneens verkrijgen. Deze prestaties worden verleend door het bevoegde orgaan, volgens de wettelijke regeling van deze Staat, alsof de grensarbeider op het grondgebied daarvan woonde. Zijn gezinsleden kunnen op dezelfde wijze de verstrekkingen genieten; zij komen hiervoor, behoudens in spoedgevallen, evenwel slechts in aanmerking wanneer tussen de betrokken Lid-Staten of tussen de bevoegde autoriteiten van die Lid-Staten ter zake een overeenkomst bestaat, of, bij het ontbreken van een zodanige overeenkomst, na voorafgaande toestemming van het bevoegde orgaan ».

« Artikel 25

1. Een werkloze werknemer op wie artikel 69, lid 1, en artikel 71, lid 1, *sub b*), ii), tweede volzin, van toepassing zijn, en die voldoet aan de door de wettelijke regeling van de bevoegde Lid-Staat gestelde voorwaarden voor het recht op verstrekkingen en uitkeringen, heeft, eventueel met inachtneming van artikel 18, gedurende het in artikel 69, lid 1, *sub c*), genoemde tijdvak recht op :

a) verstrekkingen welke hem voor rekening van het bevoegde orgaan worden verleend door het orgaan van de Lid-Staat op het grondgebied waarvan hij werk zoekt, volgens de door dit laatste orgaan toegepaste wettelijke regeling, alsof hij daarbij was aangesloten;

b) uitkeringen welke hem door het bevoegde orgaan volgens de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling worden verleend. Na overeenstemming tussen het bevoegde orgaan en het orgaan van de Lid-Staat op het grondgebied waarvan de werkloze werk zoekt, kunnen de uitkeringen door laatstbedoelde orgaan voor rekening van het eerstbedoelde worden verleend volgens de wettelijke regeling van de bevoegde Staat. De in artikel 69, lid 1, bedoelde werkloosheidsuitkeringen worden niet verleend gedurende het tijdvak waarover ziekengeld wordt ontvangen.

2. Een volledig werkloze werknemer op wie artikel 71, lid 1, *sub a*), ii), of *sub b*), ii), eerste volzin, van toepassing is, heeft recht op verstrekkingen en uitkeringen volgens de wettelijke regeling van de Lid-Staat op het grondgebied waarvan hij woont, alsof hij gedurende zijn laatste dienstbetrekking aan deze wettelijke regeling onderworpen was,

eventueel met inachtneming van artikel 18; deze prestaties komen voor rekening van het orgaan van het land van de woonplaats.

3. Wanneer een werkloze voldoet aan de voorwaarden voor het recht op verstrekkingen van de wettelijke regeling van de Lid-Staat ten laste waarvan de werkloosheidsuitkeringen komen, hebben zijn gezinsleden, eventueel met inachtneming van artikel 18, recht op verstrekkingen, ongeacht op het grondgebied van welke Lid-Staat zij wonen of verblijven. Deze verstrekkingen worden verleend door het orgaan van de woon- of verblijfplaats volgens de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling, voor rekening van het bevoegde orgaan van de Lid-Staat ten laste waarvan de werkloosheidsuitkeringen komen.

4. Onverminderd de bepalingen van de wettelijke regeling van een Lid-Staat op grond waarvan gedurende een langer tijdvak prestaties wegens ziekte kunnen worden verleend, kan het in lid 1 bedoelde tijdvak in gevallen van overmacht door het bevoegde orgaan worden verlengd tot ten hoogste het tijdvak dat in de door dit orgaan toegepaste wettelijke regeling is vastgesteld ».

« Artikel 28 - Pensionen of renten, verschuldigd op grond van de wettelijke regelingen van een of meer Lid-Staten, terwijl in het land van de woonplaats geen recht op verstrekkingen bestaat

1. De rechthebbende op een pensioen of rente verschuldigd krachtens de wettelijke regeling van een Lid-Staat, of op pensioenen of renten verschuldigd krachtens de wettelijke regelingen van twee of meer Lid-Staten, die geen recht op verstrekkingen heeft op grond van de wettelijke regeling van de Lid-Staat op het grondgebied waarvan hij woont, heeft niettemin zelf, evenals zijn gezinsleden, recht op deze verstrekkingen, voor zover hij op grond van de wettelijke regeling van de voor de pensioenverzekering bevoegde Lid-Staat, of van ten minste een van de voor deze verzekering bevoegde Lid-Staten, eventueel met inachtneming van artikel 18 en van bijlage V, recht op verstrekkingen zou hebben, indien hij op het grondgebied van de betrokken Staat woonde. De verstrekkingen worden voor rekening van het in lid 2 bedoelde orgaan verleend door het orgaan van de woonplaats, alsof de betrokkene recht had op een pensioen of een rente krachtens de wettelijke regeling van de Staat op het grondgebied waarvan hij woont, en alsof hij recht op verstrekkingen had.

2. In de in lid 1 bedoelde gevallen komen de verstrekkingen voor rekening van het overeenkomstig de volgende regels vastgestelde orgaan :

a) indien de rechthebbende krachtens de wettelijke regeling van één Lid-Staat recht op bedoelde verstrekkingen heeft, komen deze voor rekening van het bevoegde orgaan van deze Staat;

b) indien de rechthebbende krachtens de wettelijke regelingen van twee of meer Lid-Staten recht op bedoelde verstrekkingen heeft, komen deze voor rekening van het bevoegde orgaan van de Lid-Staat krachtens de wettelijke regeling waarvan de rechthebbende het langste tijdvak van verzekering heeft vervuld; ingeval de toepassing van deze regel ertoe leidt dat de verstrekkingen voor rekening van meer dan een orgaan komen, komen zij voor rekening van dat orgaan van de laatstbedoelde, waarbij de rechthebbende het laatst aangesloten is geweest ».

B.3.2. Artikel 18 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bepaalt :

« 1. Iedere burger van de Unie heeft het recht vrij op het grondgebied van de lidstaten te reizen en te verblijven, onder voorbehoud van de beperkingen en voorwaarden die bij dit Verdrag en de bepalingen ter uitvoering daarvan zijn vastgesteld.

2. Indien een optreden van de Gemeenschap noodzakelijk blijkt om deze doelstelling te verwezenlijken en dit Verdrag niet in de daartoe vereiste bevoegdheden voorziet, kan de Raad bepalingen vaststellen die de uitoefening van de in lid 1 bedoelde rechten vergemakkelijken. Hij neemt een besluit volgens de procedure van artikel 251.

3. Lid 2 is niet van toepassing op de bepalingen inzake paspoorten, identiteitskaarten, verblijfstitels of andere daarmee gelijkgestelde documenten, noch op de bepalingen inzake sociale zekerheid of sociale bescherming ».

Artikel 39 van het EG-Verdrag bepaalt :

« 1. Het verkeer van werknemers binnen de Gemeenschap is vrij.

2. Dit houdt de afschaffing in van elke discriminatie op grond van de nationaliteit tussen de werknemers der lidstaten, wat betreft de werkgelegenheid, de beloning en de overige arbeidsvoorwaarden.

3. Het houdt behoudens de uit hoofde van openbare orde, openbare veiligheid en volksgezondheid gerechtvaardigde beperkingen het recht in om,

a) in te gaan op een feitelijk aanbod tot tewerkstelling;

b) zich te dien einde vrij te verplaatsen binnen het grondgebied der lidstaten;

c) in een der lidstaten te verblijven teneinde daar een beroep uit te oefenen overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen welke voor de tewerkstelling van nationale werknemers gelden;

d) op het grondgebied van een lidstaat verblijf te houden, na er een betrekking te hebben vervuld, overeenkomstig de voorwaarden die zullen worden opgenomen in door de Commissie vast te stellen uitvoeringsverordeningen.

4. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de betrekkingen in overheidsdienst ».

Artikel 43 van het EG-Verdrag bepaalt :

« In het kader van de volgende bepalingen zijn beperkingen van de vrijheid van vestiging voor onderdanen van een lidstaat op het grondgebied van een andere lidstaat verboden. Dit verbod heeft eveneens betrekking op beperkingen betreffende de oprichting van agentschappen, filialen of dochterondernemingen door de onderdanen van een lidstaat die op het grondgebied van een lidstaat zijn gevestigd.

De vrijheid van vestiging omvat, behoudens de bepalingen van het hoofdstuk betreffende het kapitaal, de toegang tot werkzaamheden anders dan in loondienst en de uitoefening daarvan alsmede de oprichting en het beheer van ondernemingen, en met name van vennootschappen in de zin van de tweede alinea van artikel 48, overeenkomstig de bepalingen welke door de wetgeving van het land van vestiging voor de eigen onderdanen zijn vastgesteld ».

B.4. Na te hebben vastgesteld dat de middelen verschillende Europeesrechtelijke vragen deden rijzen, heeft het Hof, bij zijn arrest nr. 51/2006, alvorens de gegrondheid van de middelen te onderzoeken, aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Is een stelsel van zorgverzekering dat (a) wordt ingesteld door een autonome gemeenschap van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap, (b) dat geldt voor de personen die hun woonplaats hebben in het deel van het grondgebied van die federale Staat waarbinnen die autonome gemeenschap bevoegd is, (c) dat recht geeft op de tenlasteneming door een zodanig stelsel van de kosten voor niet-medische hulp- en dienstverlening aan bij dat stelsel aangesloten personen met een langdurig ernstig verminderd zelfzorgvermogen, in de vorm van een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten ervan en (d) dat wordt gefinancierd door, enerzijds, jaarlijkse bijdragen van de aangeslotenen en, anderzijds, door een dotatie ten laste van de uitgavenbegroting van de betrokken autonome gemeenschap, een stelsel dat onder de materiële werkingssfeer valt van de verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, zoals omschreven in artikel 4 van die verordening ?

2. Voor zover de eerste prejudiciële vraag bevestigend zou worden beantwoord : dient voormelde verordening, inzonderheid de artikelen 2, 3 en 13, en, voor zover van toepassing, de artikelen 18, 19, 20, 25 en 28 ervan, aldus te worden geïnterpreteerd dat die bepalingen eraan in de weg staan dat een autonome gemeenschap van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap, bepalingen aanneemt die, in de uitoefening van haar bevoegdheden, de toelating tot de verzekeraarbaarheid en het voordeel van een socialezekerheidsregeling in de zin van die verordening beperken tot de personen die hun woonplaats hebben in het gebied waarbinnen die autonome gemeenschap bevoegd is en, wanneer het E.U.-burgers betreft, tot de personen die tewerkgesteld zijn in dat gebied en hun woonplaats hebben in een andere lidstaat, met uitsluiting van de personen, ongeacht hun nationaliteit, die hun woonplaats hebben in een deel van het grondgebied van de federale Staat waarbinnen een andere autonome gemeenschap bevoegd is ?

3. Dienen de artikelen 18, 39 en 43 van het E.G.-Verdrag aldus te worden geïnterpreteerd dat zij eraan in de weg staan dat een autonome gemeenschap van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap, bepalingen aanneemt die, in de uitoefening van haar bevoegdheden, de toelating tot de verzekeraarbaarheid en het voordeel van een socialezekerheidsregeling in de zin van voormelde verordening beperken tot de personen die hun woonplaats hebben in het gebied waarbinnen die autonome gemeenschap bevoegd is en, wanneer het E.U.-burgers betreft, tot de personen die tewerkgesteld zijn in dat gebied en hun

woonplaats hebben in een andere lidstaat, met uitsluiting van de personen, ongeacht hun nationaliteit, die hun woonplaats hebben in een deel van het grondgebied van de federale Staat waarbinnen een andere autonome gemeenschap bevoegd is ?

4. Dienen de artikelen 18, 39 en 43 van het E.G.-Verdrag aldus te worden geïnterpreteerd dat zij zich ertegen verzetten dat het toepassingsgebied van een zodanig stelsel wordt beperkt tot de personen die hun woonplaats hebben in de door dat stelsel beoogde deelgebieden van een federale Staat, lidstaat van de Europese Gemeenschap ? ».

B.5.1. Bij het arrest van 1 april 2008, dat in de zaak C-212/06 werd gewezen, heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen op die vier vragen geantwoord.

Op de eerste vraag antwoordde het Hof van Justitie het volgende :

« Uitkeringen betaald op grond van een stelsel zoals de zorgverzekering die is ingesteld bij het decreet van het Vlaams Parlement van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, in de versie voortvloeiend uit het decreet van het Vlaams Parlement van 30 april 2004 houdende wijziging van het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, vallen binnen de materiële werkingssfeer van verordening (EEG) nr.1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op werknemers en zelfstandigen, alsmede op hun gezinsleden, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, zoals gewijzigd en bijgewerkt bij verordening (EG) nr. 118/97 van de Raad van 2 december 1996, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 307/1999 van de Raad van 8 februari 1999 ».

Het Hof van Justitie heeft de tweede en de derde prejudiciële vraag samen behandeld, en heeft voor recht verklaard :

« De artikelen 39 EG en 43 EG moeten aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een regeling van een gefedereerde eenheid van een lidstaat, zoals de zorgverzekering die door de Vlaamse Gemeenschap is ingesteld bij bovengenoemd decreet van 30 maart 1999 in de versie voortvloeiend uit het decreet van het Vlaams Parlement van 30 april 2004, die de aansluiting bij een socialezekerheidsstelsel en de uitkeringen waarin dat stelsel voorziet, beperkt tot personen die hetzij wonen op het grondgebied waarbinnen die gefedereerde eenheid bevoegd is, hetzij een beroepsactiviteit uitoefenen op dat grondgebied maar in een andere lidstaat wonen, voor zover door die beperking staatsburgers van andere lidstaten of eigen staatsburgers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap, minder gunstig worden behandeld ».

Op de vierde prejudiciële vraag ten slotte heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen geantwoord dat de overwegingen die in de punten 47 tot en met 59 van het arrest zijn geformuleerd in antwoord op de tweede en de derde vraag, *a fortiori* gelden voor

een regeling die in vergelijking met de uit het decreet van 30 april 2004 voortvloeiende regeling nog een extra beperking bevat in die zin dat alle personen die een beroepsactiviteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad maar niet in die gebieden wonen, dus ook personen die in een andere lidstaat wonen, van de werkingssfeer van die regeling zijn uitgesloten.

B.5.2. Het Hof onderzoekt de middelen rekening houdend met het voormelde arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.

B.6. De bestreden bepaling heeft tot gevolg dat personen, met inbegrip van de staatsburgers van andere lidstaten, die in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad werken maar die wonen in het Franse of het Duitse taalgebied, van het toepassingsgebied van het decreet zijn uitgesloten.

B.7. In dat verband dient een onderscheid te worden gemaakt tussen twee situaties : die van de staatsburgers van de andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de Belgische staatsburgers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap, enerzijds, en die van de Belgische staatsburgers die geen gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap, anderzijds.

B.8.1. Het Hof onderzoekt in de eerste plaats de situatie van de staatsburgers van andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de Belgische staatsburgers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap en die in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad werken, maar in het Franse of het Duitse taalgebied wonen.

B.8.2. Uit de parlementaire voorbereiding van het bestreden decreet blijkt dat de Vlaamse decreetgever, met de bestreden bepalingen, een antwoord wilde geven op een ingebrekestelling van de Europese Commissie die hem aanspoorde om de regelgeving inzake de organisatie van de zorgverzekering in overeenstemming te brengen met de Verordening (EEG) nr. 1408/71 (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2003-2004, nr. 1907/1, p. 2).

Ook het Hof van Justitie heeft in zijn arrest van 1 april 2008 geoordeeld dat uitkeringen betaald op grond van de Vlaamse zorgverzekering binnen de materiële werkingssfeer van de vermelde verordening vallen, wat tot gevolg heeft dat bij het toekennen van dergelijke uitkeringen aan personen die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap, in beginsel moet worden uitgegaan van hun plaats van tewerkstelling.

B.9. Met betrekking tot de situatie van de staatsburgers van andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de Belgische staatsburgers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap, heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in het voormelde arrest geoordeeld :

« 44. [...] de verdragsbepalingen inzake het vrije verkeer van personen [beogen] het de gemeenschapsburgers gemakkelijker [...] te maken, om het even welk beroep uit te oefenen op het gehele grondgebied van de Gemeenschap, en [staan] in de weg [...] aan maatregelen die deze burgers minder gunstig behandelen wanneer zij op het grondgebied van een andere lidstaat een economische activiteit willen uitoefenen (zie arrest van 7 juli 1988, Wolf e.a., 154/87 en 155/87, Jurispr. blz. 3897, punt 13; arrest Terhoeve, reeds aangehaald, punt 37, en arrest van 11 september 2007, Commissie/Duitsland, C-318/05, nog niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 114). In deze context beschikken de staatsburgers van de lidstaten in het bijzonder over het rechtstreeks aan het Verdrag ontleende recht om hun staat van herkomst te verlaten teneinde zich naar het grondgebied van een andere lidstaat te begeven en aldaar te verblijven om er een economische activiteit te verrichten (zie met name reeds aangehaalde arresten Bosman, punt 95, en Terhoeve, punt 38).

45. Bijgevolg staan de artikelen 39 EG en 43 EG in de weg aan elke nationale maatregel die, zelfs wanneer hij zonder discriminatie op grond van nationaliteit van toepassing is, het gebruik van de in het Verdrag gewaarborgde fundamentele vrijheden door gemeenschapsburgers kan belemmeren of minder aantrekkelijk kan maken (zie in die zin arresten van 31 maart 1993, Kraus, C-19/92, Jurispr. blz. I-1663, punt 32; 9 september 2003, Burbaud, C-285/01, Jurispr. blz. I-8219, punt 95, en 5 oktober 2004, CaixaBank France, C-442/02, Jurispr. blz. I-8961, punt 11).

[...]

47. Welnu, een regeling als die welke aan de orde is in het hoofdgeding, kan dergelijke beperkende gevolgen hebben voor zover zij aansluiting bij de zorgverzekering afhankelijk stelt van het wonen in een bepaald gedeelte van het nationale grondgebied, te weten het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, dan wel in een andere lidstaat.

48. Het is immers mogelijk dat migrerende werknemers die een werkzaamheid in loondienst of als zelfstandige uitoefenen in een van deze twee gebieden of dat van plan zijn, worden ontmoedigd om gebruik te maken van hun recht van vrij verkeer en om hun lidstaat

van herkomst te verlaten om in België te verblijven, door de omstandigheid dat hun installatie op bepaalde delen van het Belgische grondgebied tot gevolg heeft dat zij uitkeringen verliezen waarop zij anders in voorkomend geval aanspraak zouden kunnen maken. Met andere woorden, het feit dat de betrokken werknemers of zelfstandigen zich bevinden in een situatie waarin zij ofwel het voordeel van de zorgverzekering verliezen ofwel beperkt zijn in de keuze van hun woonplaats, kan op zijn minst de uitoefening van de door de artikelen 39 EG en 43 EG verleende rechten belemmeren ».

B.10.1. Daaruit volgt dat artikel 4, § 2ter, van het decreet van 30 maart 1999, door de staatsburgers van andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en de Belgische staatsburgers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap en die een beroepsactiviteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, maar die in het Franse of het Duitse taalgebied wonen, uit te sluiten van het stelsel dat dit artikel invoert, die categorie van personen op discriminerende wijze hun recht van vrij verkeer ontnemt dat is gewaarborgd bij de artikelen 39 en 43 van het EG-Verdrag.

B.10.2. De eisen die inherent zijn aan de verdeling van de bevoegdheden binnen de federale structuur van België en inzonderheid het feit dat de Vlaamse Gemeenschap inzake de zorgverzekering niet bevoegd is ten aanzien van personen die op het grondgebied wonen waarvoor een andere gemeenschap bevoegd is, zijn niet van dien aard dat zij het aangeklaagde verschil in behandeling verantwoorden.

Immers, volgens de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie, waaraan dat Hof in zijn arrest van 1 april 2008 herinnert, kan :

« een instantie van een lidstaat zich niet [beroepen] op bepalingen, praktijken of situaties van zijn interne rechtsorde, daaronder begrepen bepalingen, praktijken of situaties die voortvloeien uit de grondwettelijke organisatie van die staat, [...] ter rechtvaardiging van de niet-nakoming van uit het gemeenschapsrecht voortvloeiende verplichtingen (zie met name arresten van 10 juni 2004, Commissie/Italië, C-87/02, Jurispr. blz. I-5975, punt 38, en 26 oktober 2006, Commissie/Oostenrijk, C-102/06, niet gepubliceerd in de Jurisprudentie, punt 9) ».

Ofschoon de Vlaamse Gemeenschap in beginsel geen bevoegdheden heeft ten aanzien van de categorie van personen die in het Franse of het Duitse taalgebied wonen, zou overigens een uitbreiding van het toepassingsgebied van de zorgverzekering tot die categorie van personen, rekening houdend met de uit het Europees gemeenschapsrecht voortvloeiende

noodzakelijkheid, met het feit dat het om een relatief beperkte groep van personen gaat en met artikel 6, § 2, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, naar luid waarvan tenlastenemingen zullen worden geweigerd of verminderd indien de gebruiker aanspraak heeft op dekking van dezelfde kosten krachtens andere wettelijke of decretale bepalingen, niet op onevenredige wijze afbreuk doen aan de bevoegdheden van de Franse Gemeenschap en van de Duitstalige Gemeenschap.

B.10.3. In zoverre het eerste middel van de Franse Gemeenschapsregering is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de artikelen 39 en 43 van het EG-Verdrag, en in zoverre het betrekking heeft op de situatie van de staatsburgers van andere lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de Belgische staatsburgers die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap, is het gegrond.

B.11.1. Het Hof onderzoekt vervolgens de situatie van de Belgische staatsburgers die geen gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap. Zoals het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen erop wees in punt 33 van zijn arrest van 1 april 2008, kunnen de verdragsbepalingen inzake het vrij verkeer van personen en de ter uitvoering van deze bepalingen vastgestelde handelingen, niet worden toegepast op activiteiten die geen enkel aanknopingspunt hebben met een van de situaties die het gemeenschapsrecht in aanmerking neemt, en waarvan alle relevante elementen geheel in de interne sfeer van één enkele lidstaat liggen.

Welnu, volgens het Hof van Justitie vormt de uitsluiting, van het stelsel van de zorgverzekering, van Belgische staatsburgers die een beroepsactiviteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, maar die in het Franse of het Duitse taalgebied wonen en nooit gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer van personen binnen de Europese Gemeenschap, een zuiver interne situatie waarop het gemeenschapsrecht niet kan worden toegepast.

B.11.2. Daaruit volgt dat de desbetreffende middelen, in zoverre ze de situatie bekritisieren van de Belgische staatsburgers die een beroepsactiviteit uitoefenen in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, maar in het Franse of het Duitse taalgebied wonen en nooit gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer

van personen binnen de Europese Gemeenschap, slechts moeten worden onderzocht in zoverre zij zijn afgeleid uit de schending van het interne recht.

B.12.1. Zoals het Hof heeft geoordeeld in B.9.5 van zijn arrest nr. 51/2006 van 19 april 2006, valt de aangelegenheid die het voorwerp uitmaakt van het bij het bestreden decreet gewijzigde decreet van 30 maart 1999 onder de bevoegdheid die bij artikel 5, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen aan de gemeenschappen is toegekend inzake persoonsgebonden aangelegenheden.

In dat arrest heeft het Hof eveneens geoordeeld dat de door de Vlaamse Gemeenschap vastgestelde territoriale toepassingscriteria niet onbestaanbaar zijn met de artikelen 128, § 2, en 130, § 2, van de Grondwet (B.9.8), dat « rekening houdend met het beperkte bedrag en met de beperkte gevolgen van de bekritiseerde maatregelen, [...] geen afbreuk [wordt] gedaan aan de bevoegdheid van de federale wetgever inzake de economische unie » (B.10.3) en dat de Vlaamse Gemeenschap « haar bevoegdheden niet [overschrijdt] indien zij, bij de uitoefening van de bevoegdheden die haar inzake de bijstand aan personen zijn toegewezen, aan een aantal personen een bijzondere bijstand toekent, onderscheiden van de bijstand toegekend in het kader van het door de federale overheid georganiseerde socialezekerheidsstelsel, en zonder te raken aan een aan die overheid voorbehouden materie » (B.10.5).

B.12.2. Naar luid van artikel 128, § 2, van de Grondwet, hebben de decreten waarbij de Vlaamse en de Franse Gemeenschap de persoonsgebonden aangelegenheden regelen,

« kracht van wet respectievelijk in het Nederlandse taalgebied en in het Franse taalgebied, alsmede, tenzij wanneer een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid er anders over beschikt, ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die, wegens hun organisatie, moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap ».

Artikel 130, § 2, van de Grondwet bepaalt dat de decreten van de Duitstalige Gemeenschap kracht van wet hebben in het Duitse taalgebied.

B.12.3. De twee voormelde grondwetsbepalingen hebben een exclusieve territoriale bevoegdheidsverdeling tot stand gebracht. Een zodanig stelsel veronderstelt dat het onderwerp van iedere regeling die een gemeenschapswetgever uitvaardigt, moet kunnen worden

gelokaliseerd binnen het gebied waarvoor hij bevoegd is, zodat iedere concrete verhouding of situatie slechts door één enkele wetgever wordt geregeld. De Vlaamse decreetgever is dus in beginsel niet bevoegd om een stelsel van zorgverzekering aan te nemen dat van toepassing zou zijn op personen die niet wonen op het grondgebied waarvoor hij bevoegd is.

B.13.1. Uit het arrest van het Hof van Justitie van 1 april 2008 volgt niettemin dat het criterium van de woonplaats, vermeld in artikel 4, § 2ter, van het bestreden decreet, onbestaanbaar is met het Europees gemeenschapsrecht, en dat het bestreden decreet op dat punt « een [...] belemmering [bevat] van het vrije verkeer van werknemers en van de vrijheid van vestiging », zoals gewaarborgd door de artikelen 39 en 43 EG (punt 54).

B.13.2. Bijgevolg zou de vraag kunnen worden gesteld of, door de Belgische staatsburgers die in België wonen, maar niet in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, en die gaan werken in één van die gebieden en die geen gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer binnen de Europese Gemeenschap, uit te sluiten van het toepassingsgebied van het bestreden decreet, die personen worden gediscrimineerd in de uitoefening van hun recht van vrij verkeer van personen binnen België, zoals bedoeld in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, voor zover voor die categorie van personen zou worden aangenomen dat de zekere verplichting om aan een zorgkas een bijdrage te betalen in ruil voor het eventuele toekomstige genot van de zorgverzekering, een situatie zou kunnen vormen die van dien aard is dat het vrij verkeer binnen België wordt belemmerd.

B.14. Niettemin zou een uitbreiding van het toepassingsgebied van het bestreden decreet tot Belgische staatsburgers die in het Franse of het Duitse taalgebied wonen, en die het voordeel van dat decreet niet moeten genieten krachtens het Europees gemeenschapsrecht, de Vlaamse Gemeenschap ertoe kunnen brengen controle- en toezichtmaatregelen uit te oefenen die onbestaanbaar zijn met de in B.12 vermelde territoriale bevoegdheidsregels.

B.15.1. Het door de verzoekende partijen aangevoerde verschil in behandeling zou ongedaan kunnen worden gemaakt door maatregelen die de Franse en de Duitstalige Gemeenschap zouden nemen om, bij de uitoefening van de bevoegdheden die hun zijn toegewezen bij artikel 5, § 1, II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der

instellingen, ook ten voordele van de Belgische staatsburgers die wonen in de taalgebieden waarvoor zij bevoegd zijn, een analoog stelsel van zorgverzekering aan te nemen.

B.15.2. Uit wat voorafgaat en uit het arrest nr. 33/2001 van 13 maart 2001 kan bovendien niet worden afgeleid dat de federale wetgever, bij de uitoefening van de bevoegdheid inzake sociale zekerheid die hem is toegewezen bij artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 12°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, voor de personen met een verminderd zelfzorgvermogen geen socialezekerheidsmaatregelen zou kunnen nemen die voor het grondgebied van het hele Rijk zouden gelden, zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake de bijstand aan personen.

Ook al oordeelde het Hof in het voormelde arrest dat de Vlaamse decreetgever geen inbreuk had gemaakt op de bevoegdheid van de federale wetgever inzake sociale zekerheid, toch preciseerde het in B.3.9.3 :

« De maatregelen waarmee de gemeenschap een sociale zekerheidsregel wil wijzigen, ze wil vervangen, ervan wil afwijken of ze wil opheffen zouden als een overschrijding van de gemeenschapsbevoegdheid moeten worden beschouwd. Maar een gemeenschap overschrijdt haar bevoegdheden niet indien zij, bij de uitoefening van de bevoegdheden die haar inzake de bijstand aan personen zijn toegewezen, aan een aantal personen een bijzondere bijstand toekent, onderscheiden van de bijstand toegekend in het kader van het door de federale overheid georganiseerde socialezekerheidsstelsel, en zonder te raken aan een aan die overheid voorbehouden materie ».

Uit dat arrest kan dus niet worden afgeleid dat er ten aanzien van personen met een verminderd zelfzorgvermogen geen maatregelen zouden kunnen worden genomen die behoren tot de sociale zekerheid, vermits het Hof eveneens verduidelijkte dat de bijzondere wetgever, door de gemeenschappen bevoegd te maken voor de bijstand aan personen, « de gemeenschappen heeft willen verbieden dezelfde materies te behandelen, en ze niet heeft willen verbieden belangstelling te hebben voor dezelfde personen als diegenen over wie de federale wetgever zich bekommert » (B.3.7).

B.16. Zonder dat het Hof moet onderzoeken of de in B.13.2 bedoelde personen zouden kunnen worden gediscrimineerd in de uitoefening van hun recht van vrij verkeer, zoals bedoeld in artikel 6, § 1, VI, derde lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dient te worden vastgesteld dat die eventuele discriminatie in elk geval haar

oorsprong niet zou kunnen vinden in het bestreden decreet, maar in het ontbreken van analoge bepalingen in decreten van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap of in de ontstentenis van federale socialezekerheidsmaatregelen, deze laatste met inachtneming van hetgeen is gesteld in B.15.2, zodat de middelen van intern recht die tegen de bepalingen van het decreet zijn gericht, niet gegrond zijn.

B.17. Aangezien het onderzoek van de in B.2 vermelde middelen, in zoverre ze zijn afgeleid uit de schending van de artikelen 23 en 191 van de Grondwet, niet kan leiden tot een andere conclusie, dienen die middelen niet verder te worden onderzocht.

B.18. De ongrondwettigheid vastgesteld in B.10.3 vloeit voort uit artikel 4, § 2ter, van het decreet van 30 maart 1999, zoals gewijzigd bij het decreet van 30 april 2004. De terugwerkende kracht van de vernietiging van die bepaling zou echter met zich meebrengen dat personen die niet in België wonen en voor wie uit eigen recht en vanwege tewerkstelling in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, op grond van de aanwijzingsregels van de verordening (EEG) nr. 1408/71, de federale Belgische wetgeving van toepassing is, in strijd met het Europese gemeenschapsrecht van het toepassingsgebied van de zorgverzekering worden uitgesloten.

Rekening houdend met het in B.5.1 vermelde antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen op de vierde prejudiciële vraag die aan dat Hof werd voorgelegd, moeten de gevolgen van de vernietigde bepaling, met toepassing van artikel 8, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989, worden gehandhaafd tot de inwerkingtreding van bepalingen die worden aangenomen om de vastgestelde ongrondwettigheid ongedaan te maken, en uiterlijk tot 31 december 2009.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt artikel 4, § 2ter, van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering, zoals ingevoegd bij artikel 2 van het decreet van 30 april 2004 houdende wijziging van het decreet van 30 maart 1999 houdende de organisatie van de zorgverzekering;

- handhaaft de gevolgen van de vernietigde bepaling totdat nieuwe bepalingen in werking treden, en uiterlijk tot 31 december 2009.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 21 januari 2009.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior